

betreft: **Memorandum gemeenteraadsverkiezingen 8 oktober 2006**

Beste lokale kandidaat-mandataris,

Gezonde lucht, proper water, een leefbare omgeving en voldoende natuur in de buurt. Zelfs in het dichtbevolkte Vlaanderen hoeft dit geen utopie te zijn, maar zijn het basisbehoeften en basisrechten van elke inwoner.

Gemeenten en provincies hebben daarbij een grote verantwoordelijkheid. Zelfs met beperkte middelen, kan op lokaal niveau veel gebeuren voor een beter milieu en een sterkere natuur. Wij roepen op voor meer lokale bestuurskwaliteit en meer lokale leefkwaliteit.

Bond Beter Leefmilieu, Natuurpunt en VELT vragen dat u de volgende zes jaar mee aan de kar duwt voor een lokaal beleid dat durft te kiezen voor leefkwaliteit op korte en lange termijn: een beleid dat zorgt voor zuiver water, zachte mobiliteit, natuur dicht bij huis, en afstand neemt van verspillend energie- en grondstoffenverbruik en onnodig ruimtebeslag.

In deze korte memo schuiven we enkele aandachtspunten naar voor. Het zijn stuk voor stuk uitdagingen waarbij de gemeente het verschil kan maken. We hopen dat u er in uw gemeente iets mee doet. We voegen eveneens een uitgebreider memorandum toe met inspirerende ideeën en goede voorbeelden voor een duurzaam lokaal milieubeleid.

Weet dat u er bij het verwezenlijken van het lokaal milieubeleid niet alleen voor staat. Bewonersgroepen, lokale verenigingen en afdelingen staan klaar om samen met u – in tandem – werk te maken van een kwaliteitsvol lokaal natuur – en milieubeleid. Vanuit BBL, Natuurpunt en Velt roepen wij u dan ook om na de gemeenteraadsverkiezingen een duurzaam lokaal natuur – en milieucontract met ons en de inwoners aan te gaan.

Met vriendelijke groeten,

Hans Bruyninckx
Voorzitter BBL

Walter Roggeman
voorzitter Natuurpunt

Relinde Baeten
directeur Velt

Memorandum gemeenteraadsverkiezingen 8 oktober 2006

Een samenwerkende gemeente

Burgers en verenigingen zijn het menselijk kapitaal van een gemeente. Het loont om hen in een vroeg stadium te betrekken bij het beleid. Door medeverantwoordelijkheid te geven aan bewoners krijgt de lokale dynamiek een kans en wordt “verz(e)uring” tegengegaan. Bewoners kunnen bijvoorbeeld buurtparken beheren of samen energie sparen, een lokale natuurvereniging kan gemeentegrond beheren.

Samenwerken in het beleid betekent niet dat beleidsmakers niet meer hoeven te beslissen. Na een open maatschappelijk debat volgt een doortastende politieke beslissing.

Een voorbeeldige gemeente

Bij het uitstippelen van het beleid, en bij de dagelijkse werking moeten gemeenten voortdurend aandacht hebben voor hun voorbeeldrol. Als lokale besturen komen zij het meest in aanraking met de burger. Wat zij doen en hoe zij werken, wordt gezien. Hoe kunnen mensen overtuigd worden om afval te voorkomen, het gebruik van pesticiden stop te zetten of duurzaam te bouwen als de gemeente dat niet zelf doet ?

Het consumptiepatroon van gemeenten heeft trouwens niet alleen een voorbeeldwaarde. Lokale overheden zijn een kleine, maar belangrijke speler op de markt. Als zij consequent kiezen voor ecologisch verantwoorde technieken en processen kan dit een grote stimulans betekenen voor de tewerkstelling in ondernemingen die hierop inspelen.

Zuiver water

Het afvalwater van vier op tien Vlamingen belandt nog steeds ongezuiverd in de natuur. Het afvalwater dat wel het zuiveringsstation haalt, is vermengd met (proper) regen- en grondwater. Dat bemoeilijkt de zuivering. Bovendien komt bij elke stortbui ongezuiverd water en slib via overstorten in de beken terecht. De enige oplossing is afkoppelen en aansluiten !

De gemeente moet zich ertoe verbinden om bij nieuwe en ook bij het vernieuwen van rioleringen een gescheiden afvoersysteem voor regenwater en afvalwater te voorzien. Regenwater hoort thuis in grachten. Grote verharde oppervlaktes, drainages, beken en grachten mogen niet afwateren in het rioleringsnet. Ook bij de gezinnen moet het regenwater afgekoppeld worden naar een regenput of naar een tuin. De gemeente moet dergelijke afkoppeling bevorderen, zowel via bewustmaken, via subsidies als via het opleggen van verplichtingen. Het vuile afvalwater moet effectief gezuiverd worden. De gemeente zorgt ook voor controle op de aansluiting van de burger op het netwerk.

Groene energie

Het klimaat verandert, de olieprijsen blijven stijgen en de klassieke brandstofvoorraden raken langzaam op. Tijd om het energiebeleid over een andere boeg te gooien. Stap één is zo weinig mogelijk energie gebruiken. Stap twee is zoveel mogelijk hernieuwbare energie opwekken. De eerste stap dringt meer en meer door op allerlei beleidsniveaus. Daarom vinden wij het tijd om – naar analogie van heel wat Europese steden en gemeenten - een nieuwe stap vooruit te zetten. Iedere gemeente kan kiezen voor een duurzame energievoorziening.

Sinds de vrijmaking heeft de gemeente nog meer mogelijkheden om duurzame energie te gebruiken op haar grondgebied. Wij vragen daarom twee duidelijke acties: ten eerste dat de gemeente de stroom die ze zelf aankoopt vergroent. Groene stroom kopen ondersteunt de ontwikkeling van nieuwe projecten in Vlaanderen. Ten tweede vragen we dat de gemeente acties onderneemt op haar

grondgebied om zo veel mogelijk duurzame energie op te wekken: grote of kleine windturbines, biomassaprojecten, zonneboilers, kleine waterkracht, kleine of grote warmte-krachtkoppeling op wijkniveau. Iedere gemeente kan alleen of in samenwerking met andere gemeenten en met haar bewoners, zoeken waar de beste gebieden en gebouwen zijn om projecten op te zetten. Om dan vervolgens die projecten te lanceren.

Natuur voor iedereen

Nu al laat één derde van de Vlaamse gemeenten een gemeentegrond beheren door natuurverenigingen. Een goede zaak, niet alleen voor de natuur, maar ook voor de mensen, want op die manier kunnen inwoners in eigen gemeente van de natuurpracht genieten waaraan ze zelf hebben bijgedragen. Maar Vlaanderen blijft desondanks nog een natuurarme regio. Mensen hebben natuur nodig in hun buurt. Gemeenten kunnen nog beter inspelen op de behoefte aan groene ruimten. 30 m² groen per inwoner, verdeeld in wijkgroen op wandelafstand en stadsgroen op grotere afstand, is daarbij een richtsnoer.

En waarom zou de gemeente niet één of meer bedreigde soorten ‘adopteren’? Sommige gemeenten zetten zich nu al in voor amfibieën of zwaluwen. Vaak met goede resultaten. Als de andere besturen in de komende jaren dat voorbeeld volgen, dan ziet de toekomst er voor de Vlaamse fauna en flora iets rooskleuriger uit. Ook dit kan trouwens samen met vrijwilligers.

Kernachtige ruimtelijke ordening

Vlaanderen is een schoolvoorbeeld van ruimtelijke wanorde. Lintbebouwing, versnipperde natuur- en bosrestanten, baanwinkels, verkavelingen in groen, verkeerd ingeplante bedrijvzones,... Die ruimtelijke wanorde veroorzaakt heel wat problemen. Door de verregaande versnippering van open ruimte, komt de natuur onder druk. Omdat woon-, werk- en winkelgebieden te ver uit elkaar liggen en veel bedrijfsterreinen enkel via de weg bereikbaar zijn, neemt het (vracht)verkeer sterk toe. Omdat de bebouwing op het platteland zo versnipperd is, lopen de kosten voor nutsvoorziening zoals riolering of elektriciteitsvoorziening enorm op.

Die situatie kan niet in een handomdraai ongedaan gemaakt worden, maar er kan wel aan gewerkt worden. De problemen kunnen in de hand gehouden worden door resoluut te kiezen voor inbreiding in plaats van uitbreiding, zowel in woongebieden als in bedrijvzones. Dat kan door leegstaande gebouwen in het stadswefsel of de dorpskern opnieuw te gebruiken, door wonen boven winkels te promoten, door braakliggende percelen op bedrijventerreinen te benutten. Er moet bij voorrang geïnvesteerd worden in levendige stads- en dorpskernen waar het aangenaam wonen en werken is. Op die manier wordt schaarse open ruimte gespaard voor de volgende generaties en kan gebruikt worden voor landbouw, recreatie of natuurontwikkeling.

Verstandig mobiel

De Vlaamse burger moet iedere dag door een poel van lawaai en luchtvervuiling. Het wegverkeer is een van de belangrijkste oorzaken van die hinder. Steden en gemeenten kunnen heel wat doen om de hinder van het wegverkeer te verlichten. Bewoners vragen om gezonde, aangename en veilige woonzones. Zo staat de vervuiling door stofdeeltjes sterk in de belangstelling. Het is een van de belangrijkste oorzaken van schade aan de gezondheid door luchtvervuiling. De grootte van de impact van luchtvervuiling op de gezondheid is vergelijkbaar met die van sigaretten roken of verkeersongevallen.

Daarom moet de gemeente dringend werk maken van zogenaamde “lage emissiezones”, waar de overlast door luchtvervuiling en lawaai actief wordt teruggedrongen. Gemeenten kunnen werk maken van verkeersvrije centra, zones 30, woonerven. Ze kunnen autodelen en voetgangers en fietsers stimuleren. Belangrijk is dat gemeenten hierbij vertrekken samenwerken met de eigen burgers. Zo kan een gemeente een “mobiliteitscontract” voor autoarme, hinderloze en stofvrije wijken aangaan met buurtverenigingen. Bewoners hebben zo de zekerheid dat er samen met hen

gewerkt wordt aan de leefbaarheid van hun buurt, en het bestuur is verzekerd van samenwerking aan de verkeersplanning in de wijk.

Veilig en gezond

Pesticiden zijn eveneens schadelijk voor de gezondheid maar worden nog steeds veel gebruikt. Openbare besturen tonen nu dat het anders kan, door het pesticidengebruik tegen 1 januari 2015 af te bouwen tot nul. Veel gemeenten slaagden er in om hun pesticidengebruik reeds drastisch te reduceren. In het openbaar groen kan het gebruik met relatief weinig inspanningen worden teruggedrongen; op verhardingen verloopt de reductie moeizamer en moet er geïnvesteerd worden in omvormingen van bestaande verhardingen en in alternatieve technieken. Door deze inspanning dragen gemeenten niet alleen zorg voor hun eigen werknemers en inwoners maar vervullen ze tevens een belangrijke voorbeeldfunctie.

De gemeente moet bij ontwerp, aanleg en beheer van openbaar groen en verhardingen rekening houden met een beheer zonder bestrijdingsmiddelen. Een goed ontwerp voorkomt veel problemen. De gemeente moet de inwoners op de hoogte brengen van gemeentelijke initiatieven om het pesticidengebruik af te bouwen, en over de voordelen daarvan. En daarnaast moeten inwoners aangemoedigd worden ook het eigen gebruik te verminderen en stop te zetten, via projecten zoals gifvrije wijken, wedstrijden ecologische omvorming van de tuin, informeren over alternatieven voor onkruidbestrijding op verhardingen.